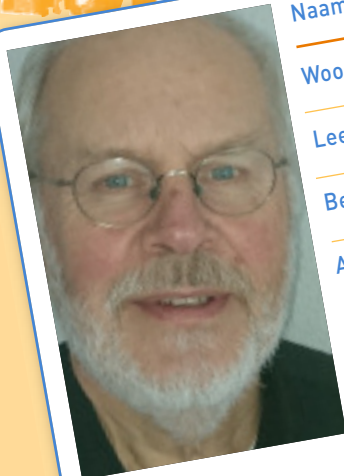


Zoogdier Mens



Naam Jan Piet Bekker

Woonplaats Veere

Leeftijd 70 jaar

Beroep Arts (gepensioneerd)

Actief in vleermuiswintertellingen, vleermuiskastinspecties en als redacteur van *Lutra*

Mijn tijdsbesteding Banjeren langs het strand, de Banjaard. Muziek luisteren of spelen op mijn klarinet in een aantal orkesten of gewoon blues spelen op zolder. Kajakken met vrienden in de kreek voor de deur of in een fjord in Noorwegen: met de eerste peddelslagen druppelen direct de dagelijkse besommeringen als water van je peddels af. En natuurlijk heel veel lezen.

In deze rubriek wordt telkens een vrijwilliger uit de vereniging voor het voetlicht gebracht. Waar houdt hij/zij zich mee bezig? Waar komt de passie vandaan?

In deze aflevering Jan Piet Bekker, de Vrijwilliger van het jaar 2016.

Door Neeltje Huizenga, foto's Lize de Hoog

Geschiedenis

Hoe/wanneer is interesse in zoogdieren ontstaan?

Liefde voor de natuur is me met de paplepel ingegeven. Mijn vader was daarin het voorbeeld, die ons als kinderen leerde naar dieren te kijken en ze te benoemen. Waarnemingen van wilde zoogdieren vond ik fascinerend: die staan in mijn geheugen gegrift. Zo vond mijn vader een egel in een rioolbuis in de tuin. Het dier werd onder een kistje gezet en zou worden losgelaten bij het pakhuis waar veel ongedierte zat: daar krijgt ie een goed leven was zijn redenering. Maar de egel wist zich eenvoudig te bevrijden door kist en al te verschuiven naar losse grond! Ook de keer dat tijdens de winter van 1954 een bunzing terecht kwam in het droogstaande zwembad. Door de betonnen rand kon het ongelukkige dier geen kant op toen verbitterde kippenhouders de bunzing met stokken belaagden...

Wat onderneem je allemaal?

Al eerder heb ik in *Zoogdier* (1992 3(4):3) in een persoonlijke terugblik aandacht gevraagd voor de drie P's: Prikkebeen, Pluizer en Pallieter, ooit gemunt door Niko Tinbergen. Mijn activiteiten op zoogdiergebied laten zich daar overzichtelijk in op-

delen. De Prikkebeen, de beschermende, archaische veldbioloog in mij onderneemt de vleermuiswintertellingen, waarmee ik in Zeeland sinds 1984 bezig ben. Eerst heb ik de fijne kneepjes geleerd door mee te gaan met de Utrechtse telgroep in de mergelgroeven in Zuid-Limburg. Die kennis heb ik goed kunnen gebruiken in het Zeeuwse. Ook de vleermuiskasten, waarvan er nu zo'n honderd door mij zijn opgehangen, vragen steeds aandacht. Als Pluizer, degene die alles tot in de finesses uitzoekt, ben ik bezig geweest met het uitpluizen van braakballen: bij elkaar zijn dat inmiddels meer dan honderdduizend prooidieren. En als ik dan tijdens een vakantie ergens braakballen vind, worden ze ook uitgeplozen. Het inventariseren met inloopvallen heb ik steeds graag gedaan, zoals voor het Zeeuwse Atlasproject, maar ook tijdens de Veldwerkgroep zomerkampen. Voor de Pallieter, de zinnelijke genietter van de natuur, moet je je geest openstellen.



Vleermuiskastcontrole



Kajakken bij Sognefjord, Noorwegen

Bijvoorbeeld bij het horen van de 'zang' van een gewone dwergvleermuis op de batdetector, waarmee je het geluidsfragment in frequentie verlaagt en tienmaal vertraagt. Of als je in een kilometers breed rivierdal in het verre noorden na enige tijd door de verrekijker een groepje rendieren ontdekt. Het gaat daarbij niet om de bijzondere waarnemingen van zeldzame zoogdiersoorten, maar het is de context waarin je een 'gewonere' diersoort beleeft. Een heel andere vorm genieten ervaar ik als redacteur van *Lutra* om auteurs aan te zetten om de inspanningen van hun onderzoek tot een fraaie parel op te poetsen. Vaak is dat een hele bevalling, maar als het eenmaal achter de rug is, blijkt het een resultaat te zijn om met plezier aan terug te denken.

Hoe verhoudt zich dit tot je eventuele werk of loopbaan?

Als pensionado heb ik geen werkverplichtingen meer, wel vrijwillige bezigheden. Tijdens mijn medische opleiding heb ik een stevige anatomische basis meegekregen. Die kennis kan ik nu goed gebruiken bij het pluizen van braakballen en het op naam brengen van de objecten in het depot van het genootschap. Daardoor is mijn inzicht in verschillende aspecten van de vergelijkende anatomie, zowel van de schedel als van het post-craniale gedeelte toegenomen. Bij het schrijven van de *Veldgids Europese Zoogdieren* met Peter Twisk en

Annemarie van Diepenbeek heb ik uitgebreid gebruik gemaakt van dat inzicht. Als conservator landzoogdieren van het Koninklijk Zeeuws Genootschap der Wetenschappen ben ik een dag per week bezig met de collectie van het Zeeuws Museum in Middelburg. Deze collectie bestaat voornamelijk uit fossiele objecten die zijn opgevoerd in de Zeeuwse wateren. Verder zitten er in de collectie nog enkele buitengewoon interessante tropische zoogdiersoorten tussen.

Toekomst

Wat zijn de toekomstplannen?

De komende jaren wil ik me bezig houden met de mol, een van de meest algemene zoogdiersoorten in Nederland. Het is een echte zwartwerker, altijd ondergronds, vaak zwaar vervolgd en toch zijn er nog genoeg onbeantwoorde ecologische vragen rondom deze soort. Verder wil ik een goeie beschrijving geven van alle afwijkende vondsten die ik heb gedaan tijdens het uitpluizen van braakbalmateriaal.

Heb je bepaalde wensen?

Ik zou het leuk vinden als in het tijdschrift *Zoogdier* een rubriek in het leven werd groepen om een zoogdiersoort door een van de lezers centraal te stellen. Of een memorabel moment waarin een gehoopte waarneming juist niet doorging. Maar het kan ook zijn dat iemand geïntrigeerd raakt

door de beschrijving van een bijzonder gedragselement van een zoogdiersoort. De gene die zo'n voordracht doet heeft daar een reden voor, uiteenlopend van een prachtige waarneming op het netvlies of een bijzondere waarneming van een intrigerend gedragselement. Een heel andere wens is de bredere beschikbaarheid van DNA-technieken om zekere determinaties van zoogdierensporen of resten in handen te krijgen. Nu is dit een techniek die gereserveerd blijft voor specifieke onderzoeksprojecten. Daarnaast zou ik graag nog een keer naar Benin gaan om daar met de oude bekenden veldwerkonderzoek te doen. Ook andere delen van Afrika blijven trekken: nieuwe oorden en eerder bezochte landen waar ik mooie herinneringen aan bewaar.

Wellicht een oproep voor hulp of ideeën?

Ik heb geen moeite om een ladder te beklimmen om vleermuiskasten te controleren en schoon te maken, maar met meerderen is zo'n klus gemakkelijker en gezelliger. Daarom een oproep om in het Zeeuwse dit werk op te pakken: ik hoor het graag!

Meer weten?

Naast de literatuurverwijzingen en contactgegevens van de auteur(s) zetten we ook gerelateerde filmpjes, artikelen, rapporten en weblinks online. Kijk op www.zoogdierwinkel.nl/Zoogdierdigitaal_27-4